

Pendants de Madrid... i d'Alacant

La reforma de l'Estatut valencià ha entrat en la fase final. O no. El zaplanisme ha aturat un procés del qual –asseguren– han quedat al marge. Quant a contingut, el País Valencià passa a ser nacionalitat històrica i s'avança en l'àmbit judicial. Les desavinences, però, hi han predominat.

Els cinc ponents valencians. D'esquerra a dreta, Joan Ribó (Esquerra Unida - l'Entesa), Serafín Castellano (PP), Antoni Such (PSPV-PSOE), Rafael Maluenda (PP) i Joaquim Pulg (PSPV-PSOE), reunits al castell de Benllesanó (Camp de Túria) el 22 de març. El PP s'ha fet arrere d'alguns dels acords presos aquell dia.

Aquest 25 d'abril ha estat un dilluns més per a Francesc Camps. I això que esperava festa grossa, joia immensa. Ell, un dels barons del PP –partit que no ha mostrat mai anhels de canvis a gran escala–, volia tenir l'orgull de veure com s'aprovava la primera de les reformes estatutàries previstes. El nou text valencià, però, no ha rebut el vistiplau la data en què –fa 298 anys– el País Valencià va perdre els seus furs. És més que probable que tampoc no ho faça el 12 de maig, segon dia proposat. Qui gosaria dir ara que per Sant Joan les Corts hauran enviat cap text a Madrid?

Sí, segurament quan els capitosts del zaplanisme sopen junts al voltant d'alguna foguera, d'ací a dos mesos, encara no s'haurà reformat el text aprovat el 1982. Ells han alenit el procés quan el pacte semblava més a prop que mai, han posat traves a alguns dels terminis pactats entre PP i PSPV-PSOE, i han acusat el president Camps de no informar-los gaire. Aquest rebuig intern sorgit al sud del país –els zaplanistes no dominen el grup parlamentari, però el seu vot és estrictament necessari– s'afegeix a les veus que parlen de poc entusiasme per la reforma al madrileny carrer de Génova.

El text en què es treballa és tan agorarat com per dividir el PP? Doncs no. Ni de bon tros. Hi ha una mica de tot. D'una banda, als zaplanistes no els agrada com ha dut Camps el procés, i, a més, saben que aquesta basa consolidaria el president. D'una altra, a nivell estatal, les posicions més immobiliàries del PP no admeten que –havent calumniat qualsevol alteració dels grans textos legals– una autonomia governada pels populars siga la primera a fer un pas avant.

Del costat socialista, semblen haver fet comptes i conclòs que el preu que pagaran per la fotografia de Camps amb el nou Estatut –un aval molt més important que l'aconseguit per Eduardo Zaplana amb la creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua– serà rendible, ja que el text marcarà la línia de les futures reformes –el president balear, Jaume Matas, ja s'hi ha manifestat en aquest sentit–, sobretot pensant en l'Estatut català, que es preveu molt més ambiciós. Fonts del PSPV-PSOE creuen que l'Estatut valencià podria anar més enllà una vegada aprovat el text català.

Fins ara només hem parlat de temps, i és que la celeritat ha planat per damunt de tot, últimament ha centrat les majors preocupacions. La reforma s'ha fet dels polítics a la ciutadania, no en un plànol d'igualtat, i la veritat és que al carrer la reforma estatutària no il·lusiona. De fet, la gran majoria ni se n'ha assabentat.

El text en què es treballa és tan agosarat com per dividir el PP? Ni de bon tros, però als zaplanistes no els agrada com ha dut Camps el procés i no volen que el nou Estatut servisca per consolidar-lo més

Acords inestables. Entre els aspectes importants que els tres grups parlamentaris accepten hi ha, sobretot, la consideració del País Valencià com a nacionalitat històrica. Això permetrà al president de dissoldre anticipadament les Corts.

Encara dins de l'àmbit electoral, s'augmentarà el nombre de diputats, ara com ara 89, fins a situar-se entre 99 o 105, un fet que abaratarà una mica l'elevat cost del vot a València respecte a Castelló. S'elimina el límit de deu conselleres, una altra rêmora que pretenia controlar els possibles "excessos" de les comunitats.

La Comunitat Valenciana –després de diverses recomanacions perquè passara a dir-se València, Regne de València o País Valencià– manté el nom, i s'haurà de citar en valencià. La Generalitat perd el cognom de Valenciana, i les Corts, el president de la Generalitat o els síndics també seran exclusivament en valencià.

S'inscriuran com a institucions de la Generalitat el Consell Valencià de Cultura, la Sindicatura de Comptes, la de Greuges, el Consell Jurídic Consultiu, el Consell Econòmic i Social i l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Caldran dos terços de l'hemicicle, i no tres cinquenes parts, com ara, per fer-ne canvis. El PP vol incloure el monestir de la Valldigna, però l'oposició s'hi nega. Al revés passa amb la inclusió en aquest apartat del futur consell de l'audiovisual.

El valencià –si els zaplanistes no ho eviten– es considerarà "llengua pròpia", i el castellà serà cooficial com a "llen-

gua de l'estat espanyol". Les propostes de l'Entesa perquè s'explicitara l'àmbit de l'idioma autòcton no han rebut suport.

En el terreny judicial hi ha hagut èxits importants, ja que es recupera el dret civil i foral derogat pel decret de nova planta, molt avançat al seu temps, l'aplicació del qual serà progressiva. Que el

Tribunal Superior de Justícia valencià fóra l'última instància, llevat de recursos de cassació –que sí que anirien a parar al Tribunal Suprem– era un altre tret positiu, però aquest punt els zaplanistes –i el PP a Madrid– no el consideren acceptable. Es crearia un consell valencià de la justícia, però es desconeix la composició i, fins i tot, les funcions –el PP el vol consultiu–. I hi hauria el dret a adreçar-se a la justícia en les dues llengües oficials.

Quant a relacions institucionals, el president podrà demanar al seu homòleg espanyol de fer consultes populars, i l'executiu autonòmic tindrà participació en les relacions exteriors de l'estat quan posseea competències directes sobre les matèries que es tracten.

Per últim, hi ha l'acord –mal vist també per certs sectors de PP, que o no la voldrien o la voldrien fora d'aquest text– de crear una carta de drets (lingüístics, de gènere, mediambientals, sobre noves tecnologies, serveis públics...). Encara cal enumerar els continguts, però.

Desacords estables. Si boirosos són alguns acords, com seran els temes que encara separen PP i PSPV-PSOE i que –com en una partida de cartes– pensen intercanviar a canvi d'aprovar l'Estatut.

No s'alterarà la famosa barrera del 5% necessari per a poder accedir a les Corts. El PP va mostrar-se favorable, en un principi, a llevar-la de l'Estatut i discutir-la dins la llei electoral –reformable–, però se n'ha desdit.

Hi ha més casos en què els conservadors han fet marxa arrere. Per exemple, quant a l'organització territorial i les institucions: després d'anunciar que es reduiria el pes de les diputacions a canvi de fomentar la comarcalització i donar més suport als ajuntaments, l'ostensible contrarietat mostrada pels responsables provincials del partit va evitar-ho. El màxim que s'ha aconseguit és que l'Estatut parles de "poble valencià" i no de "pobles de les províncies valencianes".

La reforma que es pacta no serà avalada per cap referèndum, com demana l'oposició, però sí que caldrà fer-ne un a partir de la propera modificació. El PSPV-PSOE, en aquest sentit, demana unes clàusules de salvaguarda perquè puguen fer-se petits canvis una vegada tancat el període de reformes estatutàries.

Tot i que s'ha fet un fart de clamar per un increment dels cossos de seguretat, el PP no sembla disposat a dotar la policia autonòmica valenciana –avui, una simple unitat adscrita– de competències en temes com trànsit o investigació de les màfies que operen al País Valencià. Els ens locals continuaran suportant la major part del pes d'aquesta despesa.

Entre tres aigües hi ha el problema dels recursos hídrics. El PP vol incloure'l com a dret, el PSPV-PSOE ho acceptaria si no entra en conflicte amb la sostenibilitat i l'Entesa no vol que es consideri.

El moll de l'os. El finançament és la pedra angular sobre la qual gira bona part de la sort de la reforma. La creació d'una agència tributària pròpia és contestada pel PP, que no vol caure en el famós "17 agències tributàries" que tant ha criticat Mariano Rajoy. Socialistes i Entesa la volen, conscients que el Govern català la tindrà després de la reforma del seu Estatut. Els segons no desitgen, però, que es cree per a gestionar només uns pocs impostos, tot i que no obliden la solidaritat interterritorial.

Altres partits –com el Bloc Nacionalista Valencià– i entitats –com Acció Cultural del País Valencià– estan en aquesta línia. Les seues signatures van aparèixer al document "Compromís per l'Estatut", que –impulsat per la Federació Escola Valenciana– va rebre suports de tot l'espectre social de l'esquerra valenciana.

Els esbossos català i valencià, cara a cara

1. DEFINICIÓ DEL SUBJECTE

País Valencià: Passa a ser considerada com a nacionalitat històrica. Era l'única que faltava per ser reconeguda com a tal a l'estat espanyol. Capacitat de

dissoldre les Corts i de convocar eleccions per part del president

Catalunya: Serà definida com a nació, però encara falta per saber en quina part. Si al preàmbul o a l'articulat. En el segon cas aquesta explicitació adquiriria una major importància.

2. LLENGUA

La "llengua pròpia" és el valencià, que no queda definit de cap manera. No han servit els dictàmens emesos pel Consell Valencià de Cultura i l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. El PP no vol

que en conste l'àmbit. Pel que fa al requisit, el PP es nega a qualsevol exigència d'aquest tipus. PSPV-PSOE ho vol exclusivament per als funcionaris que atenen el públic. L'Entesa, vol que s'aplique a tots els funcionaris, siga quina siga la seua tasca.

Dret i deure de conèixer la llengua catalana. Etiquetatge i embalatge en català per a les entitats i empreses amb domicili social a Catalunya i per als establiments oberts al públic.

3. IMMIGRACIÓ

Inclusió dels drets socials dels immigrants. S'estableixen una sèrie de polítiques de cooperació amb l'estat en aquesta matèria.

La Generalitat de Catalunya tindrà competències exclusives a l'hora de regular els permisos d'estada i de residència dels immigrants, així com el seu control. Tindrà competències exclusives, també, en matèria d'acollida i integració dels immigrants. Capacitat per a fixar, doncs, els límits.

ILLES BALEARS

A les Illes Balears el procés encara es troba a les beceroles (vegeu pàgines 26 i 27). En tot cas, hi ha tres apartats que els encarregats de la reforma estatutària ja han assegurat que s'abordaran. Són els referents al finançament, l'estructura institucional interna (relacions Govern-Consells) i les noves competències que hauran de gestionar les illes.

Sense cap mena de dubte, l'escull del finançament, i més en concret la creació de l'agència tributària pròpia, pot desencallar la negociació. El PSPV-PSOE ho troba innegociable –no passa igual amb altres temes encara oberts– i el PP no vol trair la seua imatge de partit amb un discurs únic a tot l'estat.

4. FINANÇAMENT

El PP és l'únic grup que no vol una agència tributària pròpia. L'Entesa, per la seua banda, demana conèixer les balances fiscals per copsar els nivells de

solidaritat interterritorial que hi ha a l'estat. **Agència tributària pròpia** –independent de l'espanyola segons demana CiU, consorciada amb aquesta segons el PSC–. Recaptació de tots els impostos –volen ERC i CiU– o només d'una part. Capacitat normativa sobre tots els impostos o sobre els que es recaptin a Catalunya.

5. JUSTÍCIA

Tribunal Superior de Justícia del País Valencià com a última instància judicial. El PP però, s'hi fa enrere. Recuperació del dret civil i foral valencià.

El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya com a òrgan màxim.

6. RELACIONS ENTRE TERRITORIS DE PARLA CATALANA

L'Entesa vol relacions especials, però el PP no en vol ni sentir a parlar. El PSPV-PSOE voldria parlar de l'arc mediterrani, fer-ne esment sense ferir la

sensibilitat dels conservadors.

Dos articles –7.1 i 14.4– en fan referència, per establir polítiques comunes i per fomentar la col·laboració entre aquests territoris.

7. RELACIÓ AMB L'ESTAT

El president valencià podrà demanar al president espanyol de fer una consulta popular.

Hi ha un debat entre les relacions bilaterals –com defensen ERC i CiU– i les

federals, que postula el PSC.

8. REPRESENTACIÓ EXTERIOR

Participació allà on hi ha competències pròpies. Per exemple, pesca o sanitat. No significa, però, anar sempre de la mà dels ministres de torn. Caldrà consultar el Govern valencià quan aquest tinga competències exclusives.

La Generalitat de Catalunya podrà obrir oficines a l'exterior, també per relacionar-se amb la UE, i el personal tindrà el mateix estatus que els diplomàtics de l'estat, i també en organismes subestats, com la UNESCO. Podrà participar en les negociacions amb la UE dins de la delegació espanyola. Catalunya serà circumscrició europea.

9. AIGUA

El PP vol incloure-la com a dret fonamental de qualsevol ciutadà. L'oposició s'hi nega, tot i que el PSPV-PSOE podria acceptar que s'inclouera sempre

que aquest dret no envaïra altres camps, com el de la sostenibilitat.

ERC, ICV i CiU volen vetar el transvasament de l'Ebre i declarar la Generalitat de Catalunya "competent per executar i regular la planificació hidrològica", PSC i PP creuen que, en el cas de conques hidrogràfiques com la de l'Ebre, la competència és de l'estat.

10. CARTA DE DRETS I DEURES

PSPV-PSOE i l'Entesa aspiren a una carta ampla de drets del ciutadà, que incloga bona part de les demandes fetes per la societat civil consultada en el

procés de reforma. Un sector del PP desconfia molt d'incloure-ho a l'Estatut.

CiU i PP creuen que aquest apartat hauria de ser una llei, no un títol de l'Estatut. Tots els partits, excepte el PP estan d'acord que entre els deures hi ha el de conèixer el català, fins ara un dret. CiU i PP s'oposen a qualificar l'ensenyament públic de "laic".

Així doncs, Camps ha vist que allò que havia de ser un plàcid transit cap a l'aprovació estatutària topa amb entrebancs inesperats. La complicitat socialista contrasta amb la indisciplina dels sectors del seu partit que cada dia se senten més distanciats d'ell. Els retards podrien provocar que el text valencià no

obtinguera el sí del Congrés espanyol fins ben entrat el 2006. Quan ja hi haja olor de batalla electoral. Potser, aleshores, els socialistes maleiran haver donat aquest plaer al president. Potser, aleshores, els zplanistes pensaran el mateix.

Víctor Maceda